

דבריהם הם זכרונם

את אישיותו של מו"ר רבי שלום נתן רענן זצ"ל יש להעריך מבחינות מגוונות, ולא ניתן במסגרת מאמר קצר להאיר את דמותו כראוי. אולם אמסור בכתב מספר דברי תורה במחשבה ששמעתי מפיו ורשמתי בקצרה [דברי הלכה ששמעתי מפיו יבואו אי"ה בחלק שני של ספר הזכרון]. וכפתיחה לדברים ארשום מאורע שהשתתפתי בו ושמעתי ממנו אימרה שהיא כלל חשוב בזיקת רב ותלמיד: בימי מחלתו, כשהייתי על יד מיטתו הוא אמר לי רעיון לחדש בענין ט"ו בשבט. כשנכנסו עוד תלמידים הוא אמר לי לחזור על דבריו בפניהם. לי היה ברור שחזרתי ממש מילה במילה על דבריו, אך כששאלתי אותו אם דייקת הוא אמר לי: לא. וכשבקשתי ממנו לתקן אותי הוא סירב. כששאלתי מדוע, הוא ענה: אתה אמרת את מה שהבנת, ומה שחשוב לך הוא מה שהשגת ולא מה שאמרתי. דבריו אלה הם לימוד גדול להבחנת דברי הרב ודברי התלמיד, וכבר אחז"ל לא קאי איניש על דעתיה דרביה עד ארבעין שנין.

לפרשת בא

השיא של העשר מכות היה מכת בכורות, וכן הטענה של ה' לפרעה היתה "בני בכורי ישראל". רואים כאן את הדגש שיש על הבכור. הבכור הוא למעשה הכח הראשוני הנמשך מהאדם, והוא באמת העיקר. וכמו שכתוב אצל יעקב, "ראובן בכורי אתה, כחי וראשית אונני". פרעה טען שיש שניות בעולם, דהיינו שאין כח אחד ששולט בעולם, וזה בא נגד דברי משה אליו, שהקב"ה הוא השליט היחיד שיש בעולם, וכהוכחה הגדולה לכך, הקב"ה הרג את כל בכורי מצרים, את הכח שהוא אחר, ולמעשה הוא גם האדם עצמו.

לפרשת יתרו

וישמע יתרו חותן משה, מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. משמע שיתרו התפעל משני הניסים הגדולים, וזה קשה, מה ראה במלחמת עמלק דבר מיוחד, ועוד יותר קשה, איך יש השוואה בין המלחמה לקריעת ים סוף, וכן קשה, מה שיש גורסים "על הניסים.. ועל המלחמות", וצ"ל מה ההודאה שיש לתת על מלחמות. אלא שיש רגעים מסויימים שאדם מגיע למדריגה גבוהה, אבל זוהי התעלות של רגע, ולא מצב טבעי אצלו, ולכן גם לא מצב תמידי, אמנם כשיש לאדם מסירות

נפש בשביל דבר מסויים, צ"ל שבאמת הדבר הזה שייך לו, כי אין לאדם מסירות נפש בשביל דבר "חיצוני".

וא"כ אף שיתרו התמלא התפעלות מקריעת ים סוף, זה לא הספיק לו, כי שם ראה רק את גדלות ה', כי הכל בא מצידו. ואעפ"י שכני ישראל הגיעו למדריגה גבוהה - ראתה שפחה על הים וכו', זה היה יכול להיות ענין של רגע. אבל כשראה במלחמת עמלק, שלבני ישראל יש מסירות נפש מצידם בעד הדבקות בה', הכין שזוהי מדריגתם האמיתית.

וזהו גם הענין של ההודאה על המלחמות. אי"ז על עצם המלחמה, אלא על ענין המלחמה ומס"נ שנמצא בישראל כנ"ל.

שניים מקרא ואחד תרגום

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שמו"ת ואפי' עטרות ודיבון (ברכות ד"ח). ופי' רש"י שהמיוחד בעטרות ודיבון, שאין להם תרגום. והקשו התוס' שהי' לו לומר ראובן או שמעון שגם להם אין תרגום, ועוד, אעפ"י שאין אונקלוס יש תרגום ירושלמי לעטרות ודיבון.

ואפ"ל שהפי' הוא שדוקא נקט עטרות ודיבון שיש להם תרגום ירושלמי, וזה מפני שהתרגום של הירושלמי הוא לא פשט, אלא דרשה, ולכן אמרה הגמ' שאפי' פסוקים שהתרגום שלהם דרשה, צריך ללמוד עם התרגום.

נגלה ונסתר בתורה

בתפילין של ראש יש "ש" עם ד' ראשים, אם נהפוך את ה"ש" הזה, ונסתכל בתוכו, נראה "ש" עם ג' ראשים. רואים שגם כמה שלא כתוב, "בין השורות" למעשה יש גם שם תכנים, אלא שהם נסתרים.

השירות שבתורה כתובות אריח ע"ג אריח או אריח ע"ג לבינה. הלבן מרובה מהשחור, וזה כדי להראות שהנסתר מרובה מהנגלה.

והענין הזה הוא בעצם התורה - אש שחורה ע"ג אש לבנה. כלומר גם ברקע יש כתיבה.

המבזה את המועדות

המבזה את המועדות אין לו חלק לעוה"ב. מפני מה הדבר כ"כ חמור? הבחינה של ישראל היא לחבר בן הקודש והחול. וחול המועד, הוא חיבור בין קודש לחול, כי יש בו גם מקדושת יו"ט וגם מהיתר מלאכה שביום חול. וזהו סוג קדושה מיוחדת הדומה לקדושת ישראל כנ"ל. ומי שאינו מעריך סוג קדושה זו ומבזה את מועדות ממילא אין לו חלק גם בקדושת ישראל שהיא בדוגמת קדושה זו. ולכן אין לו חלק לעוה"ב שהיא מדרגתם של ישראל כמ"ש בסנהדרין כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב.

לפסח

יש לתת טעם למה מתחילים לקרוא בקריאה של חוה"מ פסח מפרשת "שור או כשב או עז". לכאורה אין לפרשה זו שום קשר עם המועדות. קדושת החגים באה ע"י עם ישראל, רק עם ישראל יכול להשפיע קדושה לתוך הזמנים, ומה שיש לעם ישראל כוח להשפיע קדושה, הוא משום קדושתם שנתקדשו ע"י ה' יתברך. ובסוף פרשת "שור או כשב" כתוב "ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם" ולמעשה בפסוק זה טמון כל יסוד המועדות, וכנ"ל. ולכן קוראים את סוף הפרשת שור או כשב, כדי להקדים פסוק זה לפרשת המועדות.

לר"ה

אחד מעניני התקיעות של ר"ה הוא לערבב את השטן, וצריך להבין מה ערכוב השטן יש בר"ה שחל להיות בשבת. אמנם מה שלא תוקעים בר"ה שחל להיות בשבת, הוא נגד דין התורה, אלא שזה גזירה דרבנן שמא יעבירונו ד' אמות וכו', ויש להם כוח לעקור דבר מהתורה, כמש"כ לא תסור וכו'. והוא כוח תושבע"פ שטבוע בעם ישראל. וערכוב השטן נעשה ע"י החיבה ודבקות שיש לעם ישראל למצוות, ואין חיבה ודבקות גדולה מאלו שיש להם בתשב"כ, בתושבע"פ, כפי שרואין דוקא כשלא תוקעים, ולכן אין ערכוב שטן גדול מזה.

וחי בהם

יש לתת טעם למה שקוראים במנחת יוהכ"פ את פרשת עריות שבאחרי מות, שהוא משום הכתוב בפרשה "וחי בהם", שמכאן למדנו שפקו"נ דוחה את התורה, וראו חז"ל לתקן בזמן מנחה לעורר למי שמרגיש שמסתכן בצום שאין לו להתחסד כביכול, אלא יקיים וחי בהם.

עולם - שנה - נפש

יהי רצון מלפניך שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו ותן חלקינו בתורתך, יש בעוה"ז ג' בחינות - עולם, שנה ונפש. "עולם" כולל את כל הטבע חוץ מהזמן. "שנה" הוא זמן, ו"נפש" היא החלק האלוקי שיש בבנ"א. כאן אנחנו מתפללים על

ל הג' בחינות: "שיבנה ביהמ"ק" - שהקדושה תתגלה בבחינת "עולם", "במהרה ימינו" - שהקדושה תתגלה בבחינת הזמן; "ותן חלקינו בתורתך" - שהקדושה תגלה בבחינת "נפש".